

tuiset taloudelliset huolet tekevät sekä miehen että vaimon välinpitämättömmiksi nykyisen luokkataistelun suhteen. Yleensä ei se työläinen voi tarmokkaasti ottaa osaa luokkansa kohottamiseen, joka on kovin alhaisella taloudellisella asteella, vaan ainoastaan silloin kun hän ainakin jossain määrin on taloudellisesti kohonnut.

Mutta voiko noita apukeinoja katsoa siveellisiksi? Eivätkö ne sodi luonnon lakeja vastaan? Uusmaltusiaanit vastaavat tähän, että niiden käyttämiseen pakoitavat *väliaikaisesti* nurinkuriset yhteiskunnalliset olot: vasta kun paremmat olot ovat astuneet näitten sijaan, ovat apukeinotkin tarpeettomat. Ja siveellistä on yleensä kaikki, mikä *todellisesti*, eikä dogmaattisesti (opinmukaisesti), kohottaa koko ihmiskuntaa. Jos ihmiskunta ei kohoja sivistyksessä ja onnellisuudessa nykyisten siveellisyyskäsitteiden perusteella, ovat nämä muutettavat ja korjattavat toisenlaisiksi.

Tämmöisessä uusmalthusialaisessa muodossa on malthusianismi vielä ymmärrettävissä. Se tarkoittaa silloin joko rodun parantamista tai ihmisonnen, varsinkin köyhälistön hyvinvoinnin ja taistelukyvyn kohottamista — väliaikaisella toimenpiteellä, kunnes köyhälistö on vallannut itsellensä isäntävallan yhteiskunnassa *todelliseksi* hyödyksi sille itselle ja myöskin yläluokkaan kuululle ihmisille. Tämä tila on aivan varmasti tulossa eikä sinne enää kulune vuosisatoja. Sosialismi rientää itsetietoisesti loppumääräänsä kohti jättiläisaskelin.

Säkeniä 1911.

PROSTITUTSIOONI

Alfons Petzold, eräs kansan syvistä riveistä lähtenyt, nyt jo kuuluisa itävaltalainen runoilija esittää runokokoelmassaan seuraavan pienen liikuttavan kertomuksen: „Kristus, tuo kaikkia rakastava kulki yleisten naisten kadulla. Hän oli yksin ja syvä suru valtasi hänet, kun näki elämän lokaa. Häntä lähestyi sil-

loin ilotyttö ja lausui: "mestari, silmistäsi loistaa rakkaus, sitä olen etsinyt enkä milloinkaan löytänyt. Minusta on tullut ilotyttö; mestari tuomitsetko minua?" Kristus katseli häntä kauan, sitten kumartui hän ja suudellen tytön saastutettua suuta lausui: „näetkös auringon, joka Getsemanin kukkulain takana laskeutuu, ja pimeän yön? Katso, se on sielusi kaltainen! Oi, minä sanon sinulle, naikkonen, ne, jotka hakevat rakkautta — vaikkapa häpeän kuljussa — ne tulevat näkemään valoa; sillä heidän sielunsa ahmii sitä. Mene, minä siunaan sinua! En tuomitse niitä, jotka hakivat, mutta eivät löytäneet, vaan niitä, jotka löysivät rakkautta, mutta väärin käyttivät sitä!" Mestari kulki eteenpäin ja kaukaa loisti iltaruskossa Golgatan vuori".

Kuulkaamme vielä, mitenkä eräs lämminsydäminen tarkka haureuden tutkija ja tuntija, tohtori Hellpach kuvaa nuoren naisen luisumista alaspäin prostitutionin tielle.

Nuori tyttö on eräessä kauppatoimessa. Kotona on köyhyyttä ja ikävyyksiä.

Pitkän, ikävän työpäivän jälkeen taas ikävää. Joka päivä sama. Myöhään illalla kulkee hänen tiensä loistavasti valaistujen kahviloitten ja huvituspaikkojen ohi. Hän on nuori, sukupuoliviättikin herää. Hänkin tahtoisi saada vähän tuosta häntä kaikkialla ymmärtävästä elämän nautinnosta ja ilosta eikä aina vain ahertaa yksitoikkoisessa päivätyössä. Ja joku tuttava ylioppilas tai kauppa-apulainen lopettaa tämän yksitoikkoisuuden: Hän ja tyttö päättävät yhdessä viettää iloisen illan. Paha ei tarkoitus ole. He juovat hiukan yhdessä, tyttö saatetaan sitten kotiin. Tällä kertaa ehkä ei mitään muuta. Mutta ilo toistetaan. Kumpikin hieman rakastuu ja „suhde" syntyy. Vihdoin tapahtuu, tavallisesti alkoholin vaikutuksesta ratkaiseva askel. Mutta sitte mies kyllästyy. Tottumus rakkauden nautintoon on kuitenkin olemassa. Tyttökin hakee uuden suhteen. Sekin purkautuu. Ja nyt tuo nuori nainen vähitellen suostuu useampienkin tarjouksiin, alussa kohtuullisesti. Mutta tulot kasvavat

sen mukaan kuin lemmensuhteita on. Tauti tartuu nyt häneen ja epätoivoissaan hän heittäytyy pyörteeseen, josta ei enään pääse ylös. Samallinen on useimmiten palvelijattarien ynnä senkaltaisten ohdakkeinen tie, joka viepi samaan tulokseen. Haureusnaisista on, ainakin tohtori Stillackin arvioimisen mukaan 60 pros. palvelijattaria tahi entisiä semmoisia.

Näin kehittyvät nuoret naiset, elämänhaluiset nuoret tytöt „ilotyöiksi” haureellisiksi naisiksi, yhteiskunnan „hylkiöiksi”. Ja uusi ammatti on sitten aikojen kuluessa syntynyt muitten lisäksi — ammattihaureus on ollut olemassa aina niiltä ajoilta asti, kun varallisuus jakaantui epätasaisesti ja avioliittokin joutui taloudellisten näkökohtien alaiseksi: silloin oli tarvis ja silloin oli tilaisuus ostaa rakkauttakin, joka muuten on ihmisen mahtavin voima ja pyhin tunne. Sillä ammattihaureellinen on se, joka sukupuolivietin tyydyttämistä varten suoranaista korvausta vastaan myy ruumiinsa useammalle eri ihmiselle ilman suuremmatta eroituksetta.

Ja yllämainittua kehitystä edistää nykyinen yhteiskunta suuremmissa määrin siten, että se ylen ankarasti tuomitsee jokaista vallitsevien siveellisyyssäsitteiden ulkopuolella tapahtunutta „lankeemusta” ja leimaa „haureellisen” naisen kaiken ihmisarvon kadottaneeksi olennoksi. Tässä arvostelussa piilee sangen paljon ymmärtämättömyyttä, tietämättömyyttä, tekopyhyyttä ja ilkeyttä. Sattuvasti huomauttaa ranskalainen kirjailija Duclaux, että tuollaisen käsityksen mukaan ”prostitueraatut ovat tavaroita, joita yleisö käyttää, kun se niitä tarvitsee ja jotka se käytettyään heittää tunkiolle, kun ensin on tehnyt ne vastenmieliseksi”. Ja tähän lisää kuuluisa englantilainen sukupuoliasioitten tutkija H. Ellis: ”tekopyhydessään se yleisö on vielä siksi hävytön, että se käsittää siten itse ammatin häpeälliseksi, kuin se olisi siveellisesti sama asia, *ostaako* vai *myykö* samalla torilla.” Se nuori prostitueraattu, jonka vaiherikkaan elämäkeran Margarethe Böhme on julaissut (”Häviöön joutu-

neen päiväkirja") panee vihasta säkenöivän vastalauseen yleisön arvostelua vastaan, joka kehtaa „huora” nimellä leimata yhteiskunnan onnettomia ”hylkiöitä.” ”Jos köyhä, sievä tyttö seisoo yksin ja hylättynä maailmassa, tuntien väsymystä ja katkeruutta, jossa häntä kaikkialla ympäröi koetukset, ja viettelykset ja jos hän sittenkin sisällisestä vakaumuksesta valitsee kieltämyksen yksitoikkoisen tien ja porvarillisen siveyssäännön, niin hän mielestäni on henkilö, joka jonkunlaisella oikeudella voi säälivästi ja halveksuvaisesti katsoa toiseen heikompaan tyttöön. Mutta nuo kouhot, jotka kaitsijoittensa ja elinkautisten omistajiensa silmien alla aina ovat olleet laitumella tasaisella ja viheriöivällä niityllä, eivät mitenkään ole oikeutetut ivamaan ja pilkkaamaan niitä, joita ei onni ole yhtäläisesti suosinut.” Aivan samoin arvelee tohtori Hessen, että monesta haureellisesta olisi tullut kunnan aviovaimo, jos hänellä olisi ollut tukea ja turvaa ja päinvastoin monesta nykyisestä aviovaimosta haureellinen, jos tukeva käsi olisi puuttunut. Sitäpaitsi on nykyisessä avioelämässäkin paljon laillistettua haureutta, sillä ”joka kalliitten huonekalujen, hienojen liinavaatteitten, komeitten hattujen, teatteriaitioitten ja autojen takia menee naimisiin ala-arvoisten, mutta rikkaitten miesten kanssa, ei ole suuremman arvoinen kuin ostettavat palvelijattaret, jotka kirjavien korujen takia joutuvat ilotytöiksi.”

Onko todellinen haureuden syy nyt naisen vai miehen „viettelijän?” Tavallansa ei kummankaan. Syy on syvemmällä. *Se on olevien olojen nurinkurisuuksessa.*

Ensiksi on *todellinen* puute syynä siihen, että nuoret työt uppoavat haureuteen. Kun ottaa huomioon, minkälaisia nälkäpalkkoja muutamille naisammattilaisille esim. ompelijattarille maksetaan, mitenkä esim. tarjoilijattarille monasti ei makseta yhtään mitään palkkaa, vaan välistä vielä lisäksi näiden täytyy juomarahoistaan, joita tietysti karttuu sitä enemmän, mitä suloisempia työt ovat, luovuttaa isännälle joku

osa, ymmärtää selittämättäkin, että suorastaan täytyy turvautua haureelliseen sivuelinkeinoon, ellei tahdo nähdä mitä viheliäisintä kurjuutta ja viettä kituvaa elämää. Parent-Duchatelet, joka on ensimmäinen mainio haureuden tieteellinen tutkija vakuuttaa, että suurin osa Pariisin varsinaisista prostitueeratuista on lähtenyt kansan alemmista kerroksista ja sama on tulos muualta, esim. Berliinistä, jolloin v. 1899 5183 prostitueeratusta 1441 joutuivat semmoiseksi nälästä ja työn puutteesta, 1225 turvan puutteesta, kun olivat ilman vanhempia, 89 täytyi sillä elättää läheisiä sukulaisia, vanhempiaan tai siskoja! Vieläpä ilmeisemmäksi käypi tämä seikka siitä tosiasiasta, jonka tuo suuresti arvossa pidetty prof. Schäffle kuuluisassa pääteoksessaan esittää, että haureellisuus on suoranaissessa suhteessa leivän hintaan: tämän nousu ja lasku vaikuttavat edellisessä *vastaavan nousun ja laskun*. Sen takia lausuukin Englannin nykyään kuuluisin ja terävin kirjailija Bernhard Shaw — hän, kuten Ranskan nykyään suurin kynäniekka Anatole France, järkähtämätön sosialisti —: ”tehkää vähimmän palkan säätävällä lailla ja huolenpidolla työttömistä mahdottomaksi, että nainen pakotetaan valitsemaan prostitutsioonin ja äärimmäisen puutteen välillä; silloin ei kellään ole suurempi valta työläisten, käsityöläisten ja apulaisten kuin piispojenkaan rouvien suhteen.” Varsinkin työttömyys on hyvin tärkeä tekijä haureuden edistämässä: nuori tyttö, monasti palvelijatar jääpi äkkiä ilman paikkaa ja ilman säästöjä. Ellei satu olemaan sukulaisia tai sopivaa turvapaikkaa, on tietysti „lankeemus” hyvinkin lähellä.

Mutta vielä vaikuttavimmat ovat tässä suhteessa alempien kansankerrosten kurjat asumukset. Työväenperheen *tavallinen* asunto on yksi ainoa huone. Tässä asuvat perheen *kaikki* jäsenet, vanhemmat ja lapset. Sukupuolisissa suhteissa tämä ei ole kaikin puolin otollista. Mutta vielä arveluttavaksi käypi asia, kun usein täytyy ottaa yöksi vuokralaisia, nuoria miehiäkin, vaikka perheessä on naimattomia melkein täy-

sikasvuisia tyttäriä. Ja kerrassaan huutaviksi käyvät olot, kun joku tai jotkut kokeneet prostitueeratut asettuvat asumaan työväen kasarmeihin tai kortteleihin, tahi päinvastoin työväki haureellisten läheisyyteen, jotka ovat läsnäololaan pilanneet ja alentaneet talonisäntien vuokrat — jossa työväestön kasvavat lapset monasti saavat nähdä heidän julkisesti seurustelevan hienojen herrojen kanssa. Varsinkin suuremmissa kaupungeissa työnnetään heidät väkisinkin työväenkaupunginosiin, kun ei niitä „paremmissa” osissa uskalleta pitää, kun siitä on kovia sakkoja tahi vaaran takia kiskotaan heiltä suunnattomia vuokria.

Muutamat tutkijat, esim. H. Ellis väittävät, ettei puute oikeastaan voi viedä haureuteen, koska useimmat haureelliset ovat alkuansa olleet palvelijattaria, jota tosiasiaa ei kukaan kielläkään, eivätkä nämä ole varsinaisen puutteen alaisia, joka seikka niinkään on ehdottomasti myönnettävä. Toiset taas väittävät, ettei haureutta saada ehkäistyksi, koska ei mikään palkattu ammatti voi kilpailla haureuden kanssa tulojen suuruuden suhteen: voivathan he usein ansaita 100 Smk. ja enemmänkin viikossa, vaikka ovatkin tavalista laatua: Tässä on kuitenkin huomioon otettava, ettei suurin osa naisista *joutuisikaan* tähän *ammattiin*, elleivät yhteiskunnan nurinkuriset olot siihen *ensin* saattaisi heitä, koska useimmat naiset eivät halusta myy rakkauttaan, (vaikka tosin haureus vasta kapitalismin kanssa *täydelleen* häviää) ja toiseksi ei olekaan varsinainen leivän puute enimmissä tapauksissa „lankeemuksen” syynä. Ellis itse kumoo tavallaan oman väitteensä esittämällä seuraavan kuuluisan ranskalaisen kirjailijan, Goncourtin (m. m. palvelustytön *Gemini Lacerteux*'in romaanin sepittäjän) lausunnon: ”Palvelustyttö on meidän kansanvaltaisessa yhteiskunnassamme ainoastaan palkattu hylkiö, kotityön kone, eikä saa tulla osalliseksi työnantajansa ihmismäisestä elämästä”, ja hän lisää vielä, mitenkä palvelijatar on alituudessa orjuudessa: työtä varhaan ja myöhään, voimien äärimmäistä ponnistamista, mutta samalla on

hän alituudessa yhteydessä yöllisyyden ja nautinnon kanssa, jota hänkin haluaa." Gross-Hoffinger, eräs toinen haureuden tutkija, valittaa, että kaikkien harvimmat rouvat nykyään tuntevat minkäänlaisia suurempia velvollisuuksia palvelijattariansa kohtaan ja sen takia vaikuttaa heihin vapauden houkutus kymmenen kertaa valtavammin kuin tehtaantyttöön, joka voi käyttää hyväksensä ainakin joka illan ja kaikki sunnuntaipäivät." Tämä palvelustytön orjamainen asema, varsinkin erittäin epäsuotuisissa oloissa, vaikuttaa sen, että hänen inhimillinen luontonsa enemmän kuin kukaan muu hakee sitä nautintoa, jonka ympärillensä näkee ja kun hän ei voi sitä saavuttaa, taloudellisista syistä, muuten kuin haurauden kautta, uppoaa hän siihen niin helposti. Tähän tulee vielä, että useimmat palvelijattaret ovat vähän valistuneita ja kaupunki-elämän sokkeloihin tottumattomia maalaistytöjä, joihin moraalisen ja kaupunkilaisen elämän vastakohtaisuus mahtavammin vaikuttaa. Ja lisäksi vieläkin yksi seikka. Tunnettu on, että melkein kaikkien kansojen maalaisväestössä vallitsevat aivan omat käsitykset sukupuolielämästä. Sukupuoliyhteyttä nuorten kesken tapahtuu jotenkin yleisesti eikä sitä katsota juuri miksiäkään "häpeäksi"; jos lapsi syntyy, mennään pitemmittä mutkitta papin luo. On arveltu — onpa se todennäköistäkin — että ainakin puolet kaikista esikoisista ainakin Euroopassa ovat siitetyt, jos kohta eivät syntyneet ennen avioliittoa. Tämän löyhemmän käsityksen tuopi maalaistyttö mukanaan kaupunkiin siirtyessään, mutta tässä eivät ainakaan „herrat," tyydyttyään haluansa, yleensä mene palvelijattaren, maalaistytön kanssa naimisiin, koska se ei muka olisi sopivaa. Se on siis aivan luonnollista, minkä professori Stursberg ilmoittaa, "että melkein kaikki siveetömyyteen langenneet tytöt kerran ennen ovat olleet lyhemmän tai pitemmän aikaa palvelijattarina." Sillä ei täällä tarvitse suinkaan luulla, että he *aina* puhtaina neitsyeinä joutuisivat „herrojen" käsiin kaupungeissa. Eräs ranskalainen haureuden tutkija Uzanne kertoo

esim. laajassa teoksessaan, "Parisiennes de ce temps" että muuan työmies olisi vakuuttanut, että "herrat" hyvinkin usein saavat vain semmoista, mitä työläiset jo ovat maistelleet (defloratsioni). Tämä ei tietysti voi sanottavasti muuttaa asian yleispiirteitä. Paikkansa pitää täydelleen rouva Schlesinger-Eckstein'in väite ("Neue Zeit 1905") II, 299: "puute ei ole ainoastaan ravinnon perinpohjaista puutetta, vaan yhtä paljon kasvatuksen, ihmisarvoisen asunnon ja välttämättömän elämän ilon puutetta ... On nyt kerran niin, että kurjin ja sorretuinkin olento koko kulttuurimaailmassa, että proletariryttökin tarvitsee muutakin, kuin yksinomaan työssä ahertamista, kuivaa ravintoa ja johonkin nurkkaan vetäytymistä, kunnes tuo suloinen kiertokulku taas uudestaan alkaa." Ja paikkansa pitää myöskin toht. Stillachin, erään paraimman palvelijataarkysymyksen tutkijan väite, että „herrasväen perheen siveellinen vaikutus palvelijattariin on paljon vähempi kuin tehdastyttöön hänen kumppaliensa vaikutus." Mutta vaikka esimerkki "herrasväen" puolelta on huono, saapi usein kuulla *syttöksiä*, vieläpä ankariakin nuorten palvelustytöjen "turhamaisuudesta" ja "joutavasta koristeluhalusta," joka juuri useimmissa tapauksissa viepi heidät "lankeemukseen."

On kuitenkin myönnettävä että löytyy muitakin syitä tähän, kuin yksinomaan taloudellinen epätasaisuus.

Varsinkin prof. Lombroso on väittänyt, että olisi olemassa "synnynnäinen prostitueerattu," joksi hän myös lukee mm. Charlotte Corday'n! Että haureellisten parissa on paljon epäsuovustuneita, (degenereratuja) henkisesti ja ruumiillisesti puutteellisia, ei ole epäiltävissä, mutta kuuluisa professori Blaschko huomauttaa aivan oikein, että, jos olisi suuremmassa määrässä *varsinaisesti* synnynnäisiä haureellisia, niin pitäisi niitä olla kaikissa kansankerroksissa suhteellisesti yhtä paljon, mutta ei näin suinkaan ole asiantaita, vaikka kyllä on haureellisia poikkeuksina keisarien tyttärienkin joukossa — semmoinen oli rooma-

laiskeisarin Auguston ainoa tytär Julia, joka kävi julkisella torilla pimeässä hakemassa „rakkaudennautintoja.”

Tämäkin näyttää, että voi olla olemassa naisissakin jonkun verran taipumusta seurusteluun useampien toissukuisten kanssa, joka tietysti helposti vie haureellisuuteen. Mutta tämmöiset naiset ovat aina vähemmistönä.

Niinikään viepi laiskuus ja haluttomuus työhön monesti haureuteen. Mutta yhtä vähän kuin voi väittää, että tämmöinen haluttomuus suuremmassa määrässä vie rikoksiin, voi sitä sanoa haureellisuudesta.

Jälellä on vielä yksi hyvin tärkeä näkökohta, joka melkoisesti edistää haureellisuutta: nykyiset avioliiton olot ja siihen pääsemisen mahdollisuudet. Jälkimäiseen vaikuttavat ylemmissä tahi oikeammin varsinaisessa keskisäädystä avioliiton perustamisen vaikeudet taloudellisista syistä. Tämä tietysti lisää prostitutsionin leviämistä, joka onkin nykyajan piirre. Sama on seuraus siitä, että useammassa maissa naisten luku on melkoista suurempi kuin miesten. Nykyinen avioliitto ei myöskään enää semmoisenaan yleensä tyydytä: varsinkin avion purkautumisen vaikeudet estävät suuresti varsinaisten avioliittojen solmimista: avioliittojen luku väheneekin kaikissa kulttuurimaissa yhä vain melkoisesti. Nykyisen avioelämän pystyessä pitämistä vastustavat samoin melkoisesti n. s. ”kylmät naisluonteet,” jotka yleensä eivät aviossaakaan ole taipuvaisia yhtymiseen miehensä kanssa, mutta kyllä jyrkästi voivat vaatia häneltä ehdotonta siveyttä; mikä luonnollisesti on sangen järjetöntä. Näitä luonteita on aviosäädystä esim. toht. Hessenin arvostelun mukaan 50 pros., toht. Adlerin 25 pros. On syystä huomautettu, että ihmiset aivan liian vähäsen avioelämässä luovat huomiota todelliseen ja tehokkaaseen „rakkauden viljelemiseen,” joka kuitenkin on erikoinen taito. Paljon on toiselta puolen puhuttu n. s. pidättäytymisestä, joka kyllä on, mikäli suinkin mahdollista *nuorison* velvollisuus, mutta jolla kuitenkin todellisessa

elämässä ja ihmisten enemmistöön katsoen on rajansa, kuten useimmat asianomaiset tiedemiehet ja kokeneet ihmiset vakuuttavat. —

Äsken mainitut seikat ovat saattaneet muutamia haureuden tutkijoita siihen käsitykseen, että se on *häviämätön* ja että sen mukaan on meneteltävä. He huomauttavat siitä, että jo kaukaisessa muinaisuudessa haureus oli uskonnonkin palveluksessa; että muutamissa kansoissa se on ollut keinona myötäjäistenkin hankkimiseksi ja että entiset slaavilaiset kansat eivät antaneet mitään arvoa naisen neitsyellisyydelle — se kun muka vain oli todistuksena siitä, ettei nainen ollut haluttu. Eräs tutkija on laskenut — myönnettävästi sangen alhaisen laskuperusteen mukaan — että v. 1900, kun oli Saksassa 19½ milj. naimisissa olevaa ja 13 avioliiton ulkopuolella, viime mainitut suoritettiin vuosittain yli 150 milj. yhtymistä (noin 50 milj. varsinaisen haureellisen välityksellä); pitäisi siis tästä jo käydä selville, että haureellisuus on kukistumaton. Muutamat haureuden välttämättömyyden puoltajat — tosin yhä vähenemässä — suostuvat porttolaitteidenkin ylläpitämiseen. On kuitenkin huomattu, että nämä inhoittavat laitokset muun paheen ohessa suuressa määrin levittävät sukupuolitauteja ja siitä syystä on ruvettu ankarastikin niitä ahdistamaan. Mutta tämä ei olekaan niin helppo asia, koska kapitalismi on ryhtynyt anastamaan tämänkin *sangen* tuotteen liiketehaaran. Muutamat porttolat tuottavat puhtaasta tuloa vuodessa 100,000 Smk. ja paljon enemmänkin. Merkillistä on, että ainakin pari vuotta sitte vielä Lybeckin kaupunkikin kokosi porttoloistaan melkoiset tulot, joita se käytti m. m. nuorten tiedemiesten matkarahoiksi! Eräs rahatieten erikoistuntija on laskenut, että Saksan prostitutiooni vuosittain nielee 300—500 milj. markkaa, joista melkoinen summa tulee porttoloitten osaksi. Porttoloita on vaikeampi hävittää, syystä, että ne ovat sangen likeisessä yhteydessä täydellisesti kapitalistisen likaisimman "liikeryityksen" n. s. "valkoisen orjakaupan" kanssa. Täs-

sä on näet huimaavia summia liroomassa. Pääpaikka on nykyään New York, jossa vuosittain 15,000 euroopalaista tyttöä myydään amerikalaisiin porttoloihin. Agenteja on Lontoossa yksin 25,000 ja moni asuu hienon hienossa hotellissa Piccadillyn, Lontoon hienomman kadun varrella. He matkustavat ympäri, varsinkin Euroopan itäosissa ja houkuttelevat nuoria tyttöjä loistavilla naimatarjouksilla, välistä naivat heidät itse ja myyvät sitte porttoloihin etäisimpiin maihin, Siperiaan, Argentiinaan ja Singapuuriin, jossa ainoassa kaupungissa yksin löytyy yli 500 porttolaa. Hinta kustakin naisesta on vaihteleva, monasti sangen korkea ("tavallisesta tavarasta" 3,000—4,000, "paremmasta" 5,000—6,000, kaikkein hienoimmista 10,000 Smk. ja enemmän). Haureuden pesistä nämä eivät koskaan pääse, vajoavat vajoamistaan, kunnes vihdoin joutuvat polkuhinnasta kiinalaisten käytettäväksi. Kauppa on järjestetty suurkapitalistiselle pohjalle, aivan kun alkoholi- eli myrkkukauppa, kuten muutenkin prostitutionsi ja alkoholismi ovat hyvin läheisessä yhteydessä toisiinsa — toinen johtaa ylipäänsä toiseen. Porttolat kukoistivat jo keskiaikana, mutta jo silloin vaikuttivat ne suuresti siveellisen kannan alenemiseen: korkeat herrat panivat matkalaskuihinsa menot käynnistään porttoloissa, näitten naiset seurasivat suurissa joukoissa Konstansin kirkolliskokoukseen matkustavia pappeja, jossa jalo Juh. Hus tuomittiin ja poltettiin kerettiläisenä (!), Mainsin arkkipiispa itse, Saksan korkein kirkkoruhtinas riiteli oikeudessa kaupungin kanssa sen porttoloiden tuloista ja keisari Sigismund meni julkisesti seurueensa kanssa v. 1434 porttolaan (!) — puhumattakaan paavi Aleksanteri VI hullutuksista: m. m. tanssi koko joukko porttoja alastomina hänen ja hänen hovinsa edessä. Ja missä nyt porttolat ovat hävinneet pakosta, siellä rehottavat yökahvilat, tingel-tungelit, varieteet ja yölliset tanssitilaisuudet täydessä kukoistuksessa. Missä kapitalismi vain voi hyvin ansaita, siellä se perustaa likaisiakin laitoksia, vedoten ihmisten huonoimpiinkin aisteihin.

Porttolat alentavat naisen elukan kannalle, vieläpä sen alapuolellekin. Mutta saman tekee myöskin taas n. s. ohjesääntöinen tarkastus reglementeeraus, jota vastaan jo useampia vuosikymmeniä sitten tehokkaasti taistelemaan nousi eräs englantilainen nainen, Josephine Butler. Tämä pelkäämätön nainen ja hänen seuraajansa eri maissa näyttivät toteen, että ohjesääntöinen haureellisten tarkastus tuotti mukansa monta suurta epäkohtaa: se antoi poliisille, usein kaikenmoisen epäilyttävän ilmiannon nojalla, vallan aiheettomasti käydä nuorten naisten kimppuun, välistä semmoisten, jotka satunnaisesta puutteesta tilapäisesti ja yhdeksi kerraksi antautuivat miehelle tai semmoisten, jotka "heikkona hetkenä" rakkaudesta kärsivät, vaikka kumpikaan ei kuulu prostitueerattujen joukkoon. Monasti, hyvinkin monasti vei tämmöinen suhteellisesti viattomasta syystä eksyneen nuoren tytön asettaminen "kontrollin" alaiseksi hänet todellisesti ja elinajakseen varsinaiseen ammattihaureuteen, kun häpeällinen "leima" kerran sulki heidät "kunniallisten" ihmisten seurasta. Butler saikin jo v. 1886 — kaikista vastuksista huolimatta ja suuressa määrin työväen avulla — ohjesääntöisen tarkastuksen Englannista poistetuksi ja moni muu maa on sitten seurannut tätä esimerkkiä. Abolitsionistit ovat jyrkästi sitä mieltä, että ohjesääntöinen tarkastus häpeämättömällä tavalla alentaa naisen vapautta ja arvoa, koska ei miestä aseteta samanlaisen tarkastuksen alaiseksi; ilotyttökin on ihminen, jolle on myönnettävä inhimillinen vapaus ja ihmisarvo, vaikka hänen ammatinsa ei olekaan hyväksyttävä eikä se mitenkään ole rangaistava, koska "yksin kahden syyntakeisen henkilön avionulko- puolinen yhtyminen korvaustakaan vastaan ei kolmannen eikä yhteiskunnan oikeutta loukkaa." Merkkillinen on muuten saksalaisten abolitionistein johtajan, rouva Schevanin lausunto: "missä on se yleinen syyttäjä, joka kävisi kummirattailla ajavan, timanteilla koristetun ilotytön kimppuun? Ovatko nämä korkeammalla kuin palkaton palvelustyttö, joka seisoo lapsi sylissä uskotoman rakastajansa hylkäämänä, tai nälkää kärsivä, ai-

noastaan välistä työtä saava työntekijätär, joka kerran tahtoo syödä vatsansa täyteen ja jotka molemmat melkein luonnon pakosta joutuvat haureuden uhreiksi? Jo olemassa olevan sukupuolioikeuden lisäksi tulisi vielä pöyristyttävä luokkaoikeus. Lait, jotka ovat tämmöisessä ristiriidassa vallitsevien tapojen kanssa, ovat vaarallisia. Mahtavat ja vallanpitäjät kiertävät niitä ja koko kovuudessaan kohtaavat ne vain kurjempia ja avuttomampia.” (Marg. Böhme, Tageb., einer Verlor. siv. 215).

Mutta kaikkein ratkaisevin seikka on se, ettei ohjesääntöjen tarkastus tepsii. Eräs suuremmista auktoriteeteista tällä alalla, prof. Neisser vakuuttaa, että haureelliset kyllä tietävät ”haihtua” tarkastuksen ajaksi, (Berlinin ilotyöistä saapuivat vv. 1888—91 tuskin puolet määrättyihin tarkastuksiin), että ”kontrolli” on hyvin vaillinainen, koska suurempikin ja siis kalliimpi lääkärijoukko ei sittenkään riittäisi aivan kunnolliseen tarkastukseen ja että riittämätön tarkastus tuodittaa kokeuttomat nuoret miehet suurempaan huolimattomuuteen ja varomattomuuteen. Toinen suurmies tällä alalla, prof. Blaschko on aivan samaa mieltä. Tarkastus ei ole vähentänyt sukupuolitautilien lukumäärää verraten siihen, mikä on viereisissä kaupungeissa, joissa sitä ei ole (Amsterdam, Rotterdam y. m.). Naiset eivät tahdo tulla tämmöiseen tarkastukseen koska pelkäävät, että lääkäri määräisi asianomaisen sairaan sairaalaan, jolloin liike tietysti keskeytyisi ja korkea huone vuokra (10—15 m. päivässä) jäisi suorittamatta!

Porttolat ja tarkastus ovat pääasiallisesti siitä syystä ylläpidetyt, että ne suojelisivat ylempien säätyjen naisia kosketuksista. Vanha roomalainen M. Porcius Cato ja moni muu hänen jälkeisensä ovat sen takia ylistäneet porttoloita ja tarkastuksia, mutta kun ne eivät tässä suhteessa vastaa tarkoitustaan, on puolustajien luku melkoisesti vähentynyt. Ja mitä enemmän alempien kansakerrosten ihmisarvo on kohonnut, sitä vähemmän puolustetaan nyt koko prostitutsioonaa. Ei katsota oikeaksi ja ihmisarvon mukaiseksi, että muutamat naiset

alennetaan suunnattomasti, jotta miehet siellä saisivat tyydyttää halunsa ennen avioliittoa ja ylempien säätyjen naiset muka "koskemattomina" säästyisivät. Vaaditaan koko haureuden poistamista.

Mutta tämän vaatimuksen esittäminen on helpompaa kuin sen toteuttaminen. Varsinaiset moralistit ovat kovin ankaria. Toht. Hessen on sattuvasti kuvannut näitten harrastukset ja väitteet seuraavasti: "Ruumis kuuluu perkeleelle. Parempi jos ihmisellä ei ruumista olisikaan. Sen päävietit ovat tukehutettavat, varsinkin sukupuoli-vietti. Sillä hirveintä kaikista on sen tyydyttäminen. Kuinka kaitsemus on voinut sallia, että lapsia saadaan sukupuolisen yhtymisen kautta, on arvoitus. Olisi parempi, että ihmissuku häviäisi kuin jatkuisi tuon kauhean toimituksen kautta. Ainoastaan avioliitolla on lupakirja lihalliseen yhtymiseen; kiitettävämät ovat kuitenkin aviot ilman semmoista. Ne ovat hurskaammat. Ainakaan ei saa olla mitään nautintoa; muuten aviokin on perkeleestä... Kaikki "langenneet" naiset olisi kuoliaaksi kidutettavat ... Koko maailman tulee uskoa, että täydellisesti "puhtaaksi" on jumala elämän tarkoittanut." Tässä on tietysti hieman liioittelua; mutta yleensä on se Tolstoin ja hänen hengenheimolaistensa kanta. Ajattelevat ihmiset eivät ota sitä todelliselta kannalta; mutta kyllä ainakin "langenneet" naiset on koitettu kidutuksillakin saada maailmasta ja siten haureuskin, mutta ilman menestystä. Itävallan keisarinna Maria Theresia oli tässä suhteessa kovin ankara, suorastaan julma: haureellisia piiskattiin, hirtettiin, heiltä leikattiin korvat, kidutettiin suurissa laivalasteissa. heidät vietiin työhuoneisiin tabi kirkon eteen, jossa seisoivat säkissä kaulaan asti, kerittiin pää ja päähän valeltiin tervaa, yleisö teki heistä pilaa; sitte heiltä leikattiin kaula poikki. "Siveyskommissioonit" tekivät käskystä ja käskyttä, ilmiantojen perusteella tehtävänsä — kaikki turhaan; asianomaiset piiloutuivat ja pahat taudit lisääntyivät; toimenpiteet peruutettiin. Samanlaisiin rangaistuksiin olivat jo ennen Ludviikki Pyhä ja muut ryhtyneet ja aivan samanlaisella menes-

tyksellä. Säälimätön ankaruus ei siis auta. Yhtä tehotomia ovat yleensä uskonnolliset saarnat olleet, Magdaleenakodit ja muut semmoiset laitokset eivät ole suhteellisesti paljoa aikaan saaneet.

Mitä tulisi siis yhteiskunnan tehdä, jotta tuo häpeällinen prostitutsiooni saataisiin poistetuksi?

Yhä enemmän selvenee n. s. porvarillisillekin, että, kuten näihin kuuluva rouva Stritt lausuu, "ainoastaan täydellinen yhteiskunnan uudistus voisi tukkia lähteen, joka aina hankkii uutta virikettä haureellisuudelle ja joka etenkin vuotaa kapitalismista."

Epäilemättä voi paljon parannuksia aikaansaada suosittamalla, vieläpä vaatimallakin yksityisiltä miehiltä ja naisilta puhtautta ja tarpeellisia varokeinoja ennen ja jälkeen yhtymisen; ja olisi perustettava koteja parantumattomille ilotyöille, kuten esim. pitaalisairaille, kuten prof. Blaschko on ehdottanut. Sairaaloitten tulisi ottaa vastaan sukupuolisairaita, kuten muita seiraita, vieläpä ilmaiseksi, kuten prof. Lesser on ehdottanut, etteivät kammoksuksi hoitoa; sairaskassat eivät saisi käsitellä näitä sairaita muulla tavalla kuin muitakin sairaita; saastuttavien naisten ja miesten välillä ei mitään erotusta saisi tehdä, mitä varokeinoihin yhteiskunnan puolelta tulee. Ainoastaan kun on kysymys pahan taudin levittämisen ja haureuteen yhdistyneen rikollisuuden sekä ilotyttöjen herättämän yleisen pahennuksen ehkäisemisestä, tulee yhteiskunnan muuten *suoranaisesti* sekaantua haureellisuuden asioihin.

Mutta epäsuorilla toimenpiteillä s. o. yhteiskunnallisilla parannuksilla voi se paljon hyvää toimittaa. "Alkoholi", sanoo eräs asiantuntija, "on kiistelemättä mahdavin parittelija." Sitä vastaan tulee siis yhteiskunnan etupäässä taistella, etenkin kieltolain aikaansaamiseksi. "Korkealta kannalta on", sanoo prof. Pfeiffer, "helpompia jyristä siveettömyyttä ja epäsiiveillisyyttä vastaan, kuin kurjissa, ahtaissa huoneissa puutteenalaisena vastustaa kaikkia houkutusia" — asumuskurjuuden lieventäminen on toinen suuri tehtävä. Aviolainsäädännön edistäminen onnettomien rakkaudettomien avioliittojen

purkamisen helpottamiseksi ja uusien suhteiden solmimisen edistämiseksi on kolmas tärkein asia. Mutta ennen kaikkea lieventyy haureus, kun alempien kansankerrosten koko tila kohotetaan, johon myös kuuluu sivistyksen ja lukuhalun herättäminen ja laajentaminen, ruumiillisten ja henkisten huvitusten luvun lisääminen, jotta mieli vieroitettaisiin niiden hakemisesta haureuden tuottaman ansion perusteella y. m. Alempien kansankerrosten, työläisten ja varsinkin heidän naistensa tilan kohoaminen supistamistaan supistaa haureellisuuden laajuuden ja turmiollisuuden; yhä vähemmin syytä on silloin työläisnaisella myydä ruumiinsa vieraille miehille. On syytä sanottu, että esim. se, joka estää työläisnaisten yhteenliittymistä parempien taloudellisten ehtojen saavuttamiseksi, on sangen suurella määrällä haureuden edistäjä, vaikka hän muuten puhuisi vaikka kuinka kauniisti sitä vastaan. Ja kun työläisnaisen taloudellinen tila kohoaa, kasvaa myöskin hänen itsetietoisuutensa ja itseluottamuksensa ja hän antaa rakkautensa silloin vain sille, josta hän todellisesti pitää ja johon hän totisesti on kiintynyt, olkoon se sitte herra tai työläinen. Tosin, vasta kun kaikkien naisten ja miesten taloudellinen asema on melkein yhtäläinen, vasta tulevaisuuden sosialismissa valtiossa toteutuu tämä ihannekuva vielä paljon täydellisemmin. Silloin naisella ei edes ole yhtään halua myydä rumistaan päästäkseen muiden tasalle, jotka kulkevat korkeammalla kuin toinen, elämän päivänpaisteisilla kukkuloilla.

Mutta jos nyt emme enää saa ankarasti tuomita noita syvästi surkuteltavia olentoja, jotka pääasiallisesti olevien olojen pakosta ovat vajonneet tuohon syvään kuiluun, — he eivät ole mitään ”yhteiskunnan hylkijöitä”; jos kohta emme antaisikaan ”ilotyöille” samaa arvoa kuin esim. Japanissa, jossa heillä on jotenkin laajat yhteiskunnalliset oikeudet ja vapaudet ja heidät hyvinkin usein naidaan, niin tulee meidän aina muistaa, että hekin ovat ihmisiä, useimmissa tapauksissa onnettomia, onnettomien olosuhteitten ja kierojen yhteiskuntaolojen uhreja, jotka ennen kaikkea, kuten Parent Duchatelet

vaatii, ansaitsevat muitten kanssaihmissen myötätuntoa ja sääliä. Miten haikeasti valittaa Thymian, tuo ihana ja älykäs ilotyttö M. Böhme'n julkaisemassa elämäkerrossaan: "ensi kerran elämässäni itkin omaa kurjuuttani, että todellisuudessa olin vain ilotyttö, en parempaa, enkä jalompaa. . . Minussa on ikuinen palava halu johonkin kaukaiseen, näkymättömään, jalkani takertuvat lokaan, mutta minun sieluni tahtoi ulos avaruuteen, auringonpaisteisille etäisille kukkuloille ja tahtoi sielä muuttua leivoseksi tai kukaksi, mutta ei taas ihmisruumiiksi". . . Eikä ole aivan syyttä eräs toinen ranskalainen tutkija väittänyt, että rikkaat rouvat, jotka halveksien katselevat ilotyttöjä, runsaassa määrin itse ovat ylöllisen elämänsä ja joutilaisuutensa kautta syyppäät haureellisuuteen ja että he menettelisivät aivan samoin, jos he olisivat samassa asemassa. Meidän tulee myös muistaa, että moni, ainakin muutama voi kääntyä uudelle tielle — puhumattakaan niin monessa, monessa kytevästä intohimoisesta halusta päästä uuteen elämään ja tekee sen helpommin, ellemmme kohteile "langennutta" säälimättömällä ylenkatseella. Olihan tuo Kristuksenkin harras ihailija, Maria Magdaleena entinen ilotyttö. Ja monessa voi keskellä tuota huimaavaa elämää syntyä todellinen syvä rakkaus: kuinka monasti ja kuinka tunteellisesti vakuuttaakaan Thymian sielunsa syvyydestä rakastavansa vain Julius'ta (tohtoria). Ja siitä on Goethekin runossaan: "Jumala ja bajadeeri" laulanut niin liikuttavan kauniisti — intialainen ilotyttö rakastui puhtaasti ja sydämellisesti ihmishahmoon puettuun jumalaan, joka kiitokseksi nosti hänet maallisesta tomusta ja tuhasta mukaansa taivaan loistaviin tähtitarhoihin. Meidän tulee muistaa, että moni nuori tyttö ensimmäisessä "lankeemuksessa" antoi rakastajalleen palavan sydämensä parhaimmat tunteet ja että hän vasta sitte joutui epäsuotuisain olojen, etenkin yhteiskunnan väärän ylönsäätämisen pakotuksesta alaspäin luisuvalle pinnalle. Ja ennen kaikkea tulee meidän muistaa, että me, nykyinen yhteiskunta melkein aina olemme syyppäänä tuon nuoren naisen onnettomaan syvästi sääliäntävään tilaan.